

Uniek tijdsdocument op rijm

De reis van meester Swerms naar Algerije in 1925

Rin en Anne-Marie Krap deden een bijzondere ontdekking toen ze het ouderlijk huis aan de Statenweg in St.-Annaparochie opruimden, nadat hun ouders Arjen Krap en Koosje Krap-Swerms waren overleden. In de spullen die van 'meester Swerms' waren geweest – de hait van Koosje, de pake van Anne-Marie en Rin - vonden ze een dik notitieboek vol handgeschreven verhalen. Een daarvan bleek wel heel speciaal: een verslag van zijn reis naar Algerije in 1925, helemaal op rijm geschreven. De Bildtse Post plaatst de komende weken delen uit dit unieke tijdsdocument.

Door Anne-Marie Krap

Broer en zus vonden dit zo bijzonder, dat ze van alles uitzochten rond die reis. Ze zijn van plan een boek te maken met dit verhaal van hun opa (die ze nooit gekend hebben), aangevuld met informatie, kaartjes en foto's. In een aantal artikelen besteden wij aandacht aan dit bijzondere tijdsdocument.

Vandaag het eerste deel, met fragmenten van het begin van zijn reis, alles in de oorspronkelijke spelling. Het heeft de titel die meester Swerms zelf aan zijn verhaal heeft gegeven: 'Als iemand verre reizen doet, dan kan hij wat betalen.' Hier zie je meteen zijn humor in terug, want het oorspronkelijke spreekwoord is: 'Wie verre reizen doet, kan veel verhalen'.

Een bijzondere vondst

Toen mijn broer Rin en ik ons ouderlijk huis aan de Statenweg opruimden nadat onze ouders Arjen Krap en Koosje Krap-Swerms waren overleden, kwamen we veel dingen tegen die van 'meester Swerms' waren geweest.

Hij overleed voordat wij werden geboren, dus Rin, Hans en ik hebben deze opa nooit meegemaakt. Toch kenden wij hem een beetje, door de verhalen en anekdotes die mem over hem vertelde en door foto's, boeken, aquarellen, oude camera's en allerlei andere spullen die zij van hem bewaard had.

Vraagtekens

Maar door een bijzondere vondst ging hij voor ons nog meer leven. Ik maakte ruimte in mijn eigen huis voor dingen van hem die ook wij niet wilden weggooien en geleidelijk aan doken we overal in en bekeken we alles. Op een dag sloeg ik een dik notitieboek open. Tientallen en tientallen dichtbeschreven bladzijden lagen voor me.

Wat was het? Wat stond er allemaal in? Ik werd nieuwsgierig. Maar een inhoudsopgave ontbrak, paginanummers stonden er niet in en ook datums of jaartallen misten. Het was weliswaar netjes geschreven, maar niet makkelijk leesbaar.

Driedubbele ontdekking

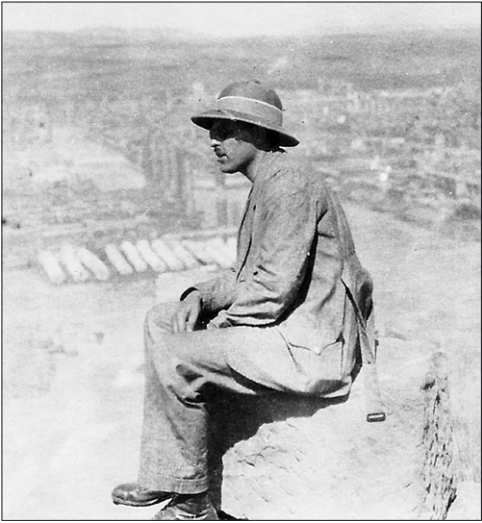
Op zoek naar aanknopingspunten viel mijn oog al bladerend op de woorden 'Sidi Okba'. Daar had ik nog nooit van gehoord, maar even googelen maakte het al snel duidelijk: het was een dorpje bij een oase in Algerije. Wow! Dus dit ging over opa's reis naar Afrika! Van mem wisten we dat hij daar inderdaad was geweest. Maar hoe en wat en wanneer en met wie? Geen idee. Ik probeerde te ontcijferen wat er precies stond en ontdekte nog iets anders: het verhaal was op rijm! Iedere tweede regel rijmde op de vorige. Vijftig bladzijden lang. Geweldig vonden we het. En vervolgens was onze conclusie dat mem dit jammer genoeg nooit geweten heeft. Want dit was zo bijzonder, dat zou ze absoluut aan ons verteld hebben.

Meer dan een tijdsdocument

Het hele verhaal heb ik uitgetypt. Een beste klus, want niet alles was even goed leesbaar. Tijdens het ontcijferen werden we door de vorm en de inhoud direct het verhaal ingetrokken. Door de cadans van zijn rijmende zinnen reisden we met hem mee en door zijn beeldende beschrijvingen keken we door zijn ogen. Wij voelden ook de hitte van de woestijn, dronken water in een oase tot we niet meer konden, hobbelden mee op een kameel en waren toeschouwer bij een nachtelijk feest waar een fakir angstwekkende toeren uithaalde. En er was nog veel meer. Het was voor ons ook een ontdekkings-tocht, net zo goed als het dat voor hem was geweest. Hij reisde wel veel in Europa, maar in 1925 was een reis naar Afrika echt niet gewoon. Dat jaartal wisten we inmiddels, want we vonden ook zijn paspoort en uit een van de stempels bleek dat hij op 4 augustus 1925 in Algerije was gearriveerd.

Spannend

Het boeide ons zo dat we steeds meer begonnen uit te zoeken. Hoe reisde men toen, hoe had hij zich voorbereid, waar lagen die plaatsen in Algerije, hoe zagen de dorpjes

en bezienswaardigheden eruit, toen en nu, was het hotel in Algiers waar hij een soort folder van bewaard had er nog? We zaten uren achter de laptop, verzamelden beeldmateriaal, pakten er atlassen bij, vonden op Marktplaats een oud 'reisboek' van 'De Nederlandsche Reisvereniging' en kaarten uit de jaren twintig.

Voorproefje

We beleefden veel plezier aan ons zoekwerk en het idee ontstond om meer te doen met het verhaal. Het plan is om er een boek van te maken met daarin de complete tekst en de foto's die hij zelf heeft bewaard, aangevuld met beeld- en kaartmateriaal en andere informatie die wij hebben verzameld. Als een voorproefje daarop besteedt de Bildtse Post de komende weken uitgebreid aandacht aan dit verhaal van meester Swerms. Rin en ik zijn daar heel blij mee.

Wie wil reageren of vragen heeft aan Rin en Anne-Marie, kan mailen naar info@akatekst.nl of bellen naar 06 145 765 24. Op de website van Anne-Marie staat nog meer informatie: akatekst.nl/meester-swerms

Naar de woestijn, waar de wervelstormen gieren

't Was in de tijd dat de hondsdagen nog leefden
Dat aan de boomen de groene blaadjes nog beefden
't Was avond! De laatste stralen der ondergaande zon
Troffen nog juist het D.P. Station*
Toen een trein met een onderaardsche zucht
Als een kameel die in een boschje vlucht
Zijn steven wendde naar Zuidelijke landen
En de menschen wuifden met beide handen
't Was nacht! De aarde werd zwart en ledig
De menschen wat slaperig en eenigszins vredig
De hinderlijke lamp aan het treingewelf
Bedeckt met een hoed, en dan sliep je vanzelf
Verder en verder ging in de nacht de zwarte trein
Maar eens zullen we in 't land van de zonne zijn

(* D.P. Station is station Delftse Poort in Rotterdam. Het bestaat niet meer. Door het bombardement van mei 1940 raakte het ernstig beschadigd en in 1957 werd het vervangen door

station Rotterdam Centraal. Opa was toen al even onderweg, want hij zal zijn treinreis in Leeuwarden zijn begonnen. Hij reisde niet alleen. Waarschijnlijk maakte hij deel uit van een groepsreis van de Nederlandsche Reisvereniging. In Parijs heeft het gezelschap een dag de tijd om te stad te bekijken en dan reizen ze verder door naar het zuiden, naar de boot die hen naar Afrika zal brengen.)

En de volgende dag gaat het naar Marseille
Je doet of je je in de kussens neer gaat vleien.
Je doet maar alsof, want 't zijn harde banken
Dat heb je aan je 3e klas kaartje te danken.
Maar evenwel, nochtans en niettemin
De moed blijft er uitstekend in.

Maar eindelijk ging de boot. Vaarwel Euroop, vaarwel
We gaan naar de Afrikaansche, let wel
Naar het land van zon en Arabieren
Naar de woestijn, waar de wervelstormen gieren

De nacht ging voorbij, een morgen gloorde
En toen je je blik door de schemering boorde
Was daar altijd de zee en de lucht en niets meer
Daar kwam de zon, zij keerde weer.
De zon klom hoger, de wind werd wilder
Sommige mensen wat bleeker, en andren wat stilder

We gingen van boord. Douane waar je doorlopen mag
Ik denk, dat de man blij was, dat ie Hollanders zag
Toen kwam de warmte, je zakdoek, je zweet
Toen wist je zeker, dat het hier Afrika heet

Na veel gepuzzel kwamen we erachter dat ze aankwamen in Philippeville, dat na het uitroepen van de Algerijnse onafhankelijkheid in 1962 Skikda werd genoemd. Vanuit Skikda maakten ze per trein en bus een tocht van een paar weken door het noorden van Algerije. Ze eindigden in Algiers. Volgende week meer over zijn avonturen.